

ZÁMEK VALTICE

NÁRODNÍ KULTURNÍ PAMÁTKA, PAMÁTKA UNESCO

CESTA ZÁKULISÍM BAROKNÍHO DIVADLA

Valtickou barokní rezidenci na místě dřevěné tvrze, později románského a gotického hradu a ještě později renesančního zámku vystavělo několik generací liechtensteinských knížat. Barokní šlechtic Karel Eusebius v sedmnáctém století nechal vybudovat jádro dnes dochovaného zámku, ale také kolem svého dvora shromáždil alchymisty, šašky a samozřejmě i komedianty a hudebníky. Divadelní budova však vznikla až mnohem později, v dobách Karla Eusebia se hrálo porůznu příležitostně v zámeckých sálech i pod širým nebem.

Tradice uměleckých vystoupení ve valtickém šlechtickém sídle však sahá až mnohem dál, přinejmenším do dob středověkých minnesängerů. Důkazy o tom nacházíme v díle slavného Ulricha z Liechtensteinu, který ve Valticích vystupoval už v době, kdy byly před příchodem Liechtensteinů majetkem mocného rodu Seefeldů.

Barokní zámecké divadlo, v jehož historických zdech se nacházíte, však bylo postaveno až roku 1790 za knížete Aloise I. Josefa jako poslední a nejmladší budova knížecího zámku ve Valticích. Měsíc po jeho otevření, v listopadu 1790, v něm Liechtensteinové uvítali císaře Leopolda II. s chotí v doprovodu arcivévodý Františka. Po smrti knížete Aloise I. v roce 1805 první období rozmachu divadelního dění ve Valticích skončilo a v následujících letech se s profesionálními hudebníky a herci z Vídně střídali také ochotníci z řad valtických měšťanů. Kromě šlechty, panských úředníků a sloužících se tenkrát do divadla, soudě podle dochovaných záznamů, dostali i premianti z valtické školy.

Významným impulsem pro divadelní dění ve Valticích byla rovněž několikadenní návštěva císaře Františka Josefa I. a korunního prince Rudolfa v září 1876.

V první polovině 40. let minulého století zdokumentoval popisem a několika fotografiemi zchátralé a zašlé, leč relativně zachovalé zámecké divadlo Hans Bohatta a jistě přitom netušil, že jeho snímky budou zakrátko vedle nemnoha náčrtů, plánů a hospodářských záznamů jediným svědectvím o někdejší podobě divadla.

Zámek totiž zakrátko obsadila Rudá armáda a jeho devastaci dokončila konfiskace liechtenštejnského majetku, vysídlení většiny původního obyvatelstva Valtic a bezprostřední blízkost železné opony. Vybavení bylo dílem rozkradeno, dílem nenávratně zničeno. V boční štěně byl proražen otvor na vrata, hlediště i jeviště bylo vybouráno a budova sloužila jako garáž pro traktory. Z některých zámeckých komnat se staly sklady, dílny, sušárna na tabák i ženská věznice, nádvoří posloužilo jako zastávka autobusové dopravy.

ZÁMEK VALTICE

NÁRODNÍ KULTURNÍ PAMÁTKA, PAMÁTKA UNESCO

Sny o vybudování repliky původního barokního divadla se podařilo naplnit až v letech 2014-2015, kdy se po dvou desetiletích intenzivních příprav podařilo získat prostředky na výstavbu. Po pečlivém stavebním a archeologickém průzkumu byla pořízena projektová dokumentace, která se opírala o všechna známá fakta o původní dispozici a uspořádání divadla. Vznikla unikátní přesná prostorová replika původního divadla v zachovaných historických obvodových zdech.

Před rekonstrukcí byly sneseny nepůvodní ocelové krovy, vybourány dodateční betonové konstrukce. Jeviště i hlediště bylo obnoveno v původním uspořádání a rozměrech. Podobně jako rakouští císaři a liechtenstejnská knížata se dnes můžete pokochat pohledem z centrální lóže, ze které máte jako na dlani jeviště s šesti propadly i barokní soustavu kulis ovládaných jevištní mašinérií. Do úzkého orchestřiště se směstnaly na dvě desítky hudebníků a bezmála stejný počet personálu ovládal jevištní techniku.

Srdcem divadla je replika barokní mašinérie, která umožnila během jediného dějství trojí úplnou výměnu kulis. Divadlo je kromě ní vybaveno i moderní jevištní technikou, je plně funkční, takže umožňuje hrát jak s použitím dobového barokního osvětlení a techniky, tak s moderním jevištním osvětlením. V osmnáctém století se svítilo olejovými lampami umístěnými na přední vysuvné rampě a za kulisami. Herec si musel světlo na jevišti najít, nebylo tak intenzivní, jak jsme zvyklí dnes. A dokonalá akustika divadla umožňovala divákům prožít představení bez mikrofonů a reproduktorů.

Staronové divadlo bylo slavnostně otevřeno v září 2015. Jeho původní dispozice byla doplněna předsálím v někdejší lisovně na víno z počátku 18. století a v suterénu zámku bylo vybudováno zázemí pro vystupující umělce.

Zároveň s divadlem byla nákladně zrenovována barokní zimní jízdárna, vedle Vladislavského a Španělského sálu na Pražském hradě největší historický sál na území dnešní České republiky. Jízdárna má přes 1200 čtverečních metrů a bez problému pojme přes tisíc hostů společenské či kulturní události. Její nový provoz zahájila v červnu 2015 světoznámá moravská zpěvačka Magdaléna Kožená.

